

اسناد بین‌المللی کنوانسیون سازمان ملل متحد درباره استفاده از ارتباطات الکترونیکی در قراردادهای بین‌المللی (۲۰۰۵)

اشاره مترجمان*

کنوانسیون سازمان ملل متحد درباره استفاده از ارتباطات الکترونیکی در قراردادهای بین‌المللی، آخرین سند مدون در عرصه تجارت الکترونیکی به‌شمار می‌آید که می‌توان آن را استمرار روند هماهنگ‌سازی نظام‌های حقوقی مختلف در این زمینه محسوب داشت. این کنوانسیون، که در ۲۳ نوامبر ۲۰۰۵، به تصویب مجمع عمومی سازمان ملل متحد رسیده، تاکنون توسط کشورهای لبنان، سنگال، افریقای مرکزی، چین، سنگاپور، سریلانکا، ماداگاسکار، سیرالئون و پاراگوئه امضا شده است. برخی دیگر از کشورها نیز ضمن اعلام قول مساعد مبنی بر امضای کنوانسیون، از آن حمایت کرده و بر اهمیت آن در عرصه تجارت الکترونیکی تأکید کرده‌اند. هدف آنسیترال به‌عنوان هسته حقوقی سازمان ملل متحد در عرصه حقوق تجارت بین‌الملل، رفع موانع حقوقی تجارت بین‌الملل با به‌روز رسانی قوانین موجود و هماهنگ ساختن آنها در سطح بین‌المللی است. تلاش برای تحقق این هدف، به‌خوبی از مفاد کنوانسیون، قابل‌استنباط است.

* متن انگلیسی این سند از پایگاه اینترنتی ذیل:

www.uncitral.org/pdf/english/texts/electcom/2005Convention.pdf

برگرفته شده و توسط آقایان مصطفی‌السان عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت معلم آذربایجان و علی رضایی دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق خصوصی دانشگاه شهید بهشتی به فارسی برگردانده شده است.

باید خاطر نشان ساخت که کنوانسیون سازمان ملل متحد در خصوص استفاده از ارتباطات الکترونیکی در قراردادهای بین‌المللی، هر چند نخستین تجربه آنسیترال در باب وضع مقررات متحدالشکل و قابل‌پذیرش در سطح بین‌المللی به‌شمار نمی‌آید، اما حداقل در زمینه تجارت الکترونیکی، بهترین ثمره سالها تلاش، مطالعه و پژوهش می‌باشد که می‌توان در عرصه داخلی و بین‌المللی از آن بهره گرفت. به‌نظر می‌رسد که با وجود مقدماتی همچون قانون تجارت الکترونیکی و سیاست تجارت الکترونیکی کشورمان، می‌توان از پیوستن به این عهدنامه مهم سخن گفت. بدیهی است که تأخیر در این رابطه یا سعی در تصویب قانون داخلی معادل، به لحاظ تفاوت تأثیر عملی قانون داخلی و کنوانسیون بین‌المللی، توجیه‌پذیر نخواهد بود. به همین مناسبت، ترجمه کنوانسیون در ادامه خواهد آمد.

کنوانسیون سازمان ملل متحد درباره استفاده از ارتباطات الکترونیکی در قراردادهای بین‌المللی (۲۰۰۵)

مجمع عمومی سازمان ملل متحد،

با یادآوری، قطعنامه ۲۲۰۵ (بیست و یکم) ۱۷ دسامبر ۱۹۶۶ که به موجب آن کمیسیون حقوق تجارت بین‌الملل سازمان ملل متحد جهت تقویت هماهنگی و یکسان‌سازی حقوق تجارت بین‌الملل ایجاد گردید، تا منافع همه، بویژه مردم کشورهای در حال توسعه را در جریان توسعه و گسترش چشمگیر تجارت بین‌الملل، در نظر داشته باشد،

نظر به اینکه، ابهامات ایجاد شده به دلیل تردید در خصوص ارزش حقوقی وسایل ارتباط الکترونیکی که در چارچوب قراردادهای بین‌المللی به کار گرفته می‌شوند، موجب موانعی بر سر راه تجارت بین‌الملل شده است،

با اعتقاد به اینکه، پذیرش قواعد یکسان جهت برداشتن موانعی که بر سر راه استفاده از وسایل ارتباط الکترونیکی در قراردادهای بین‌المللی وجود دارد- از جمله موانع ناشی از اسناد مربوط به حقوق تجارت بین‌الملل- شفافیت حقوقی و پیش‌بینی‌پذیری تجاری قراردادهای بین‌المللی را افزایش داده و به دولت‌ها جهت دستیابی به خطوط و راهکارهای تجارت مدرن، کمک می‌کند،

با یادآوری جلسه سی و چهارم، سال ۲۰۰۱، که در آن جلسه کمیسیون تصمیم گرفت سندی بین‌المللی را در باب مسائل قراردادهای الکترونیکی، تهیه کند که این امر می‌تواند به برداشتن موانع موجود بر سر راه تجارت الکترونیکی در کنوانسیون‌های حقوقی متحدالشکل و توافقنامه‌های تجاری فعلی نیز، کمک نماید و کمیسیون، این امر را همراه با پیش‌نویسی از آن، به «کارگروه» تجارت الکترونیکی خود سپرد،

با تذکر این نکته که کارگروه، از سال ۲۰۰۲ تا ۲۰۰۴، برای آماده‌سازی پیش‌نویس کنوانسیون استفاده از ارتباطات الکترونیکی در قراردادهای بین‌المللی، شش جلسه را اختصاص داده و پس از آن نیز خود کمیسیون، پیش‌نویس کنوانسیون را در جلسه سی و هشتم در سال ۲۰۰۵، مورد بررسی قرار داد،

با اعلام اینکه همه دولت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی ذی‌نفع، برای شرکت در آماده‌سازی پیش‌نویس کنوانسیون در تمام جلسات کارگروه دعوت شدند و در جلسه سی و هشتم کمیسیون، به‌عنوان عضو یا ناظر فرصت کافی برای اعلام نظر و ارائه پیشنهادات داشتند،

❖ بخش اسناد ... ❖

با ابراز خرسندی از این نکته که متن پیش نویس کنوانسیون به منظور ارائه نظریات، قبل از تشکیل جلسه سی و هشتم کمیسیون، در اختیار همه دولت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی که به حضور در جلسات کمیسیون و کارگروه، دعوت شده بودند، قرار گرفت و نظرات آنها قبل از تشکیل جلسه مذکور، پیش روی کمیسیون بود،

با ابراز خشنودی از اینکه کمیسیون در جلسه سی و هشتم خود، تصمیم گرفت تا پیش‌نویس کنوانسیون را به مجمع عمومی سازمان ملل متحد جهت بررسی، تسلیم نماید.

با توجه به تصویب پیش‌نویس کنوانسیون توسط کمیسیون،

۱. تشکر و قدردانی خود را از کمیسیون حقوق تجارت بین‌الملل سازمان ملل متحد به خاطر تدوین پیش‌نویس کنوانسیون استفاده از ارتباطات الکترونیکی در قراردادهای بین‌المللی، اعلام می‌دارد.

۲. کنوانسیون استفاده از ارتباطات الکترونیکی در قراردادهای بین‌المللی را که به این قطعنامه پیوست می‌گردد، پذیرفته و از دبیر کل سازمان ملل متحد، درخواست می‌کند تا شرایط الحاق کشورها را فراهم نماید.

۳. از تمامی دولت‌ها درخواست می‌کند تا الحاق به کنوانسیون را مورد بررسی قرار دهند.

پیوست

کنوانسیون سازمان ملل متحد درباره استفاده از ارتباطات الکترونیکی در قراردادهای بین‌المللی

دولت‌های عضو این کنوانسیون:

با تأکید بر این نکته که تجارت بین‌الملل بر پایه برابری و سود متقابل، عاملی مهم در ترویج روابط دوستانه در میان کشورها به حساب می‌آید،

خاطر نشان می‌سازند که استفاده از وسایل ارتباط الکترونیکی، کارایی فعالیت‌های تجاری را بهبود بخشیده، روابط تجاری را افزایش داده و دسترسی به فرصت‌های جدیدی را برای اشخاص و بازارهای دور افتاده سابق، فراهم می‌کنند، و بنابراین نقش اساسی در ترویج تجارت و توسعه اقتصادی، هم در عرصه داخلی و هم در عرصه بین‌المللی، ایفا می‌نمایند،

❖ مجله حقوقی / شماره سی و هفتم

با توجه به اینکه ابهامات ناشی از تردید در خصوص ارزش حقوقی وسایل ارتباط الکترونیکی که در چارچوب قراردادهای بین‌المللی به کار گرفته می‌شوند، موانعی را بر سر راه تجارت بین‌الملل ایجاد کرده است،

با اعتقاد به اینکه، پذیرش قواعد یکسان، جهت برداشتن موانعی که بر سر راه استفاده از وسایل ارتباط الکترونیکی در قراردادهای بین‌المللی وجود دارد- از جمله موانع ناشی از اسناد مربوط به حقوق تجارت بین‌الملل- شفافیت حقوقی و پیش‌بینی‌پذیری تجاری قراردادهای بین‌المللی را افزایش داده و به دولت‌ها جهت دستیابی به خطوط و راهکارهای تجارت مدرن، کمک می‌کند،

نظر به اینکه، قواعد متحدالشکل باید به آزادی طرفین در انتخاب رسانه و فناوری‌های مناسب، احترام گذاشته، اصول بی‌طرفی در فناوری و کارکرد یکسان را، تا حدی که شیوه‌های منتخب طرفین با مضمون قواعد حقوقی مربوطه، سازگار باشد مدنظر قرار دهند،

تمایل دارند تا راه حل مشترکی را به منظور برداشتن موانعی که بر سر راه استفاده از ارتباطات الکترونیکی وجود دارد، با روشی قابل قبول در کشورهایی با نظام‌های حقوقی، اجتماعی و اقتصادی مختلف و متفاوت، فراهم کنند؛

به شرح زیر توافق نمودند:

فصل اول قلمرو شمول کنوانسیون

ماده ۱: قلمرو شمول

۱. این کنوانسیون بر استفاده از ارتباطات الکترونیکی در خصوص تشکیل یا اجرای قرارداد، میان اشخاصی که محل کسب آنها، در کشورهای مختلفی قرار دارد، اعمال می‌شود.

۲. چنانچه از قرارداد یا معاملات صورت گرفته میان طرفین یا از اطلاعاتی که قبل یا به هنگام انعقاد قرارداد توسط ایشان ابراز شده، نتوان دریافت که محل تجارت آنها در کشورهای مختلف است، فرض می‌شود که در کشورهای مختلف محل تجارت ندارند.

۳. نه تابعیت طرفین و نه وصف مدنی یا تجاری طرفین یا قرارداد، در تعیین دامنه شمول

❖ بخش اسناد ... ❖

این کنوانسیون، ملحوظ نخواهد شد.

ماده ۲: استثنائات

۱. این کنوانسیون در مورد ارتباطات الکترونیکی مربوط به موارد زیر اعمال نمی‌شود:

الف) قراردادهایی که برای مقاصد شخصی، خانوادگی یا خانگی، منعقد می‌شوند؛

ب) (۱) معاملات راجع به تعدیل نرخ ارز (۲) معاملات ارزی خارجی (۳) نظام‌های پرداخت بین‌بانکی، توافقات پرداخت بین‌بانکی یا نظام‌های تهاتر و تصفیه در ارتباط با اوراق بهادار یا سرمایه‌ها و اسناد مالی دیگر (۴) انتقال حق وثیقه در بیع، وام یا معاملات مربوط به نگهداری، بازخرید اوراق بهادار یا دیگر سرمایه‌ها یا اسناد مالی دیگر که نزد دلال یا واسطه، تودیع شده‌اند.

۲. این کنوانسیون در مورد برات، سفته، بارنامه داخلی، بارنامه دریایی، قبض انبار یا هر سند یا مدرک قابل نقل و انتقالی که به حامل یا ذی‌نفع آن حق می‌دهد که تسلیم کالا یا پرداخت مبلغی از پول آن را مطالبه نماید، اعمال نمی‌شود.

ماده ۳: آزادی اراده طرفین

طرفین می‌توانند مواردی را از قلمرو شمول این کنوانسیون مستثنا کنند و یا از اثر هر یک از مواد آن عدول نمایند یا آن را تغییر دهند.

فصل دوم مقررات عمومی

ماده ۴: تعاریف

از نظر این کنوانسیون:

الف) ارتباط (Communication) عبارت است از هر اظهار، اعلام، تقاضا، ابلاغ یا درخواستی که مشتمل بر ایجاب و قبول یک ایجاب، بوده و طرفین در ارتباط با تشکیل یا اجرای قرارداد، بدان ملتزم شده یا آن را انتخاب کرده‌اند.

ب) ارتباط الکترونیکی (Electronic Communication) عبارت است از هر ارتباطی که طرفین از طریق داده پیام، ایجاد می‌کنند.

ج) داده پیام (Data Message) عبارت است از اطلاعاتی که با وسایل الکترونیکی،

❖ مجله حقوقی / شماره سی و هفتم

مغناطیسی، نوری یا وسایل مشابه، تولید، ارسال، دریافت و یا ذخیره می‌شود و محدود به مبادله اطلاعات الکترونیکی، پست الکترونیکی، تلگراف، تلکس یا تلکپی نمی‌شود.

(د) ایجاد کننده (Originator) ارتباط الکترونیکی، شخصی است که ارتباط الکترونیکی، به وسیله یا از طرف او، قبل از ذخیره، اگر وجود داشته باشد، ارسال یا تولید می‌شود، اما شامل شخصی که در جریان ارتباط الکترونیکی به‌عنوان واسطه عمل می‌کند، نخواهد شد.

(ه) مخاطب (Addressee) ارتباط الکترونیکی، عبارت از شخصی است که ایجاد کننده، قصد دارد وی ارتباط الکترونیکی را دریافت کند، اما شامل شخصی که در جریان ارتباط الکترونیکی به‌عنوان واسطه عمل می‌کند، نخواهد شد.

(و) سیستم اطلاعاتی (Information System) عبارت است از سیستمی برای تولید، ارسال، دریافت، ذخیره یا پردازش داده پیام.

(ز) سیستم پیام خودکار (Automated Message System) عبارت است از برنامه رایانه‌ای یا وسایل الکترونیکی یا دیگر وسایل خودکاری که برای شروع به اقدام یا پاسخ به داده پیام یا اجرای تمام یا قسمتی از آن بدون نیاز به نظارت و مداخله شخص حقیقی در زمان شروع عملیات یا پاسخ به داده پیامی که توسط سیستم تولید شده، به کار گرفته می‌شود.

(ح) محل کسب (Place of Business) عبارت است از مکانی که شخص بنگاه دائمی برای فعالیت اقتصادی تأسیس می‌کند و شامل مکان تهیه موقت کالا یا خدمات خارج از یک محل معین نمی‌شود.

ماده ۵: تفسیر

۱. در تفسیر این کنوانسیون، همیشه باید به خصوصیت بین‌المللی، ضرورت توسعه هماهنگی در کاربرد آن و رعایت حسن نیت در تجارت بین‌الملل، توجه کرد.

۲. مسائل و مشکلات مرتبط با موضوعات این کنوانسیون، که راه حل آنها صریحاً در کنوانسیون پیش‌بینی نگردیده، بر طبق اصول کلی‌ای که کنوانسیون مبتنی بر آن می‌باشد، و در صورت فقدان چنین اصولی، مطابق با قانون قابل‌اعمال به‌موجب قواعد حقوق بین‌الملل خصوصی، حل و فصل می‌گردند.

ماده ۶: مکان طرفین

۱. از نظر این کنوانسیون، چنین فرض می‌شود که محل کسب شخص، مکانی است که توسط او تعیین شده است؛ مگر اینکه طرف دیگر اثبات کند که شخص معرفی کننده نشانی، در آنجا محل کسب ندارد.

۲. اگر یکی از طرفین محل کسب خویش را تعیین نکند، و یا بیش از یک محل تعیین نماید، از نظر این کنوانسیون، مکانی که نزدیکترین ارتباط را با همان قرارداد دارد، به‌عنوان محل کسب، شناخته می‌شود؛ البته با توجه به شرایط و اوضاع و احوالی که طرفین، قبل یا همزمان با انعقاد قرارداد، در نظر داشته‌اند.

۳. اگر شخص حقیقی محل کسب نداشته باشد، اقامتگاه معمولی او به‌عنوان محل کسب وی، شناخته می‌شود.

۴. هیچ مکانی صرفاً به دلایل زیر محل تجارت محسوب نمی‌شود:

الف) محل استقرار تجهیزات و فناوری مورد نیاز، برای سیستم اطلاعاتی است و توسط شخص در ارتباط با تشکیل قرارداد، مورد استفاده قرار می‌گیرد، یا

ب) محلی که ممکن است سیستم اطلاعاتی برای اشخاص دیگر نیز در دسترس باشد.

۵. صرف این واقعیت که شخص از نام یک حوزه یا از آدرس پست الکترونیکی‌ای که به کشور مشخصی متصل است، استفاده می‌کند، نمی‌تواند اماره‌ای بر این باشد که محل کسب او در آن کشور قرار دارد.

ماده ۷: الزامات مربوط به اطلاعات

مواد این کنوانسیون تأثیری بر اعمال هر قاعده حقوقی که طرفین را ملزم می‌نماید تا هویت، محل کسب یا دیگر اطلاعات خویش را افشا و اعلان کنند و یا آنها را از آثار حقوقی اظهارات نادرست، ناقص یا خلاف واقع در آن زمینه معاف می‌کند، نخواهد داشت.

فصل سوم

استفاده از ارتباطات الکترونیکی در قراردادهای بین‌المللی

ماده ۸: شناسایی حقوقی ارتباطات الکترونیکی

۱. اعتبار یا قابلیت اجرایی ارتباط یا قرارداد، تنها به این دلیل که به شکل ارتباط

❖ مجله حقوقی / شماره سی و هفتم

الکترونیکی مبادله شده است، نباید مورد انکار قرار گیرد.

۲. هیچ ماده‌ای در این کنوانسیون، طرفین را ملزم نمی‌نماید تا از ارتباطات الکترونیکی استفاده کرده و یا آن را بپذیرد، اما موافقت شخص مبنی بر انجام یا استفاده از این کنوانسیون، می‌تواند از رفتار او، استنباط شود.

ماده ۹: الزامات مربوط به شکل قرارداد

۱. این کنوانسیون حاوی هیچ الزامی در مورد شکلی خاص از ارتباط یا انعقاد قرارداد یا مدلل نمودن آن نمی‌باشد.

۲. در مواردی که قانون مقرر می‌دارد که ارتباط یا قرارداد باید به صورت کتبی باشد یا بر کتبی بودن آثاری بار می‌کند، چنین شرطی (مقررهای)، به موجب ارتباط الکترونیکی، محقق می‌شود، مشروط بر اینکه اطلاعات مندرج در آن ارتباط، قابل دسترسی بوده و امکان استفاده در صورت رجوع بعدی فراهم باشد.

۳. در مواردی که قانون مقرر می‌دارد که ارتباط یا قرارداد باید توسط شخصی امضا شود یا آثار عدم امضا را بیان می‌کند، این شرط از طریق ارتباط الکترونیکی محقق می‌شود، اگر:

الف) ارتباط الکترونیکی، به روشی انجام شده باشد که برای تعیین هویت طرف و معلوم کردن قصد شخص در خصوص اطلاعات، به کار می‌رود؛ و

ب) روشی که به کار گرفته شده،

۱. یا برای هدفی که ارتباط الکترونیکی برای آن تولید یا اعلام شده از حیث جمیع شرایط، از جمله هرگونه توافق مربوطه، قابل اعتماد و مناسب باشد؛ یا
۲. به تنهایی یا به همراه دلیل دیگر، در عمل ثابت شده باشد که کارکردهای موصوف در بند الف) فوق را داراست.

۴. در مواردی که قانون مقرر می‌دارد که نسخه اصل ارتباط یا قرارداد بایستی در دسترس قرار گیرد یا به همان شکل اصلی نگهداری شود یا آثار فقدان نسخه اصل را بیان می‌کند، این شرط به واسطه مبادله از طریق ارتباط الکترونیکی محقق می‌شود، اگر:

الف) اطمینان قابل استنادی در خصوص صحت اطلاعات مندرج در ارتباط الکترونیکی مربوطه از زمانی که برای نخستین بار و به شکل نهایی خود، به صورت ارتباط الکترونیکی یا

❖ بخش اسناد ... ❖

به صورت دیگر تولید شده، وجود داشته باشد؛ و

(ب) در صورتی که به موجب قانون اطلاعات مندرج در ارتباط الکترونیکی باید در دسترس باشد، در این صورت، آن اطلاعات مذکور باید برای شخصی که باید اطلاعات در اختیار او قرار گیرد، قابل دستیابی باشد.

۵. از نظر بند ۴ (الف):

(الف) معیار اطمینان از تمامیت و انسجام اطلاعات آن است که صرفنظر از اضافه شدن و هرگونه تصدیق یا تغییری که در فرایند معمول ارتباط، ذخیره و نمایش آن، حادث می شود آیا اطلاعات مربوط به صورت کامل و بدون تغییر باقی مانده اند یا خیر؛ و

(ب) معیار اعتماد مورد نیاز، باید در پرتو هدفی که اطلاعات برای آن تولید گردیده و نیز اوضاع و احوال مرتبط با آن، ارزیابی شود.

ماده ۱۰: زمان و مکان ارسال و وصول ارتباطات الکترونیکی

۱. زمان ارسال ارتباط الکترونیکی هنگامی است که سیستم اطلاعاتی از کنترل ایجادکننده یا کسی که از سوی وی، ارتباط را ارسال می کند، خارج می شود؛ یا اگر ارتباط الکترونیکی از کنترل ایجادکننده یا کسی که از سوی او ارتباط را ارسال می دارد، خارج نشود، (زمان ارسال) هنگامی است که ارتباط الکترونیکی وصول می شود.

۲. زمان وصول ارتباط الکترونیکی هنگامی است که ارتباط الکترونیکی، توسط مخاطب در آدرس الکترونیکی که توسط او طراحی شده، قابل دسترسی است. زمان وصول ارتباط الکترونیکی در دیگر آدرس الکترونیکی مخاطب، هنگامی است که توسط او در آن آدرس قابل دسترسی است و مخاطب آگاه می شود که ارتباط الکترونیکی به آدرس او ارسال شده است. چنین فرض می شود که ارتباط الکترونیکی توسط مخاطب، هنگامی که به آدرس الکترونیکی او می رسد، قابل دسترسی است.

۳. چنین فرض می شود که ارتباط الکترونیکی آنچنان که ماده ۶ مقرر داشته از محل کسب ایجادکننده ارسال شده و در محل کسب مخاطب، واصل شده است.

۴. بند ۲ این ماده اعمال می شود، حتی اگر محل استقرار سیستم اطلاعاتی پشتیبان آدرس الکترونیکی، با مکانی که به نظر می رسد ارتباط الکترونیکی، بر اساس بند ۳ این ماده وصول شده، متفاوت باشد.

ماده ۱۱: دعوت به ایجاب

پیشنهاد انعقاد قرارداد از طریق یک یا چند ارتباط الکترونیکی که مخاطب آن شخص یا اشخاص معین نبوده‌اند، بلکه عموماً برای اشخاصی که از سیستم‌های اطلاعاتی استفاده می‌کنند، قابل دسترسی بوده، شامل پیشنهادهایی که متضمن سفارش غیرالزام‌آور از طریق سیستم‌های رایانه‌ای مذکور می‌شود، دعوت به ایجاب تلقی می‌شود مگر آنکه آشکارا بر این امر دلالت کند که شخصی که پیشنهادات را مطرح کرده، در صورتی ملتزم به ایجاب خواهد بود که قبول شود.

ماده ۱۲: استفاده از سیستم پیام خودکار برای تشکیل قرارداد

اعتبار یا قابل اجرا بودن قرارداد که از طریق روابط متقابل سیستم پیام خودکار با یک شخص حقیقی یا از طریق کنش‌های متقابل سیستم‌های داده پیام، تشکیل شده، نمی‌تواند صرفاً به این دلیل که شخص حقیقی، هر یک از اقدامات خاص را که به وسیله سیستم‌های پیام خودکار انجام شده یا قراردادهای منتج از آن را بررسی نکرده یا در آن مداخله‌ای نداشته، مورد انکار قرار گیرد.

ماده ۱۳: وجود شرایط قراردادی

این کنوانسیون، تأثیری بر اعمال هر قاعده حقوقی که احیاناً هر یک از طرفین را ملزم نماید که تمام یا برخی از شروط قرارداد را از طریق تبادل ارتباط الکترونیکی، مورد مذاکره قرار دهد و دربردارنده شروط قراردادی با اوصاف خاص هستند در دسترس طرف دیگر قرار دهد یا هر قاعده حقوقی که یکی از طرفین را از آثار حقوقی عدم انجام چنین کاری، معاف می‌کند، نخواهد داشت.

ماده ۱۴: خطا در ارتباطات الکترونیکی

۱. در مواردی که شخص حقیقی، خطایی در ارتباط الکترونیکی انجام می‌دهد که به سیستم پیام خودکار طرف دیگر مبادله می‌شود و سیستم پیام خودکار به آن شخص، فرصت تصحیح خطا را نمی‌دهد، آن شخص یا شخصی که از طرف او این کار انجام شده، حق دارد تا از آن بخش از ارتباط الکترونیکی که خطا در آن رخ داده، اعلام انصراف نماید، مشروط بر آنکه:

الف) شخص یا کسی که از طرف او اقدام می‌کند، در اولین فرصت، پس از آگاهی از خطا به اطلاع طرف دیگر برساند که خطایی در ارتباط الکترونیکی، از ناحیه او صورت گرفته است. و

ب) شخص یا کسی که از سوی او اقدام می‌کند، از کالاهای یا خدمات در فرض تسلیم آنها از طرف دیگر، نفع یا ارزش قابل توجهی نبرده یا تحصیل نکرده باشد.

۲. این ماده بر اعمال هر قاعده حقوقی که ممکن است بر آثار خطا غیر از آنچه در بند ۱

❖ بخش اسناد ...

مقرر شده، حاکم باشد، اثری نخواهد داشت.

فصل چهارم مقررات نهایی

ماده ۱۵: امین کنوانسیون

دبیرکل سازمان ملل متحد، به عنوان امین کنوانسیون شناخته می شود.

ماده ۱۶: امضا، تأیید، قبول یا تصویب

۱. کنوانسیون برای امضا توسط همه کشورها در اداره مرکزی سازمان ملل متحد در نیویورک از ۱۶ ژانویه ۲۰۰۶ تا ۱۶ ژانویه ۲۰۰۸، باز می باشد.

۲. اجرای این کنوانسیون، منوط به تأیید، قبول یا تصویب توسط دول امضاکننده می باشد.

۳. کنوانسیون به منظور الحاق توسط همه دولی که در تاریخ مقرر برای امضا، از دول امضاکننده نبوده اند، باز می باشد.

۴. اسناد تأیید، قبول، تصویب یا الحاق به دبیرکل سازمان ملل متحد سپرده می شوند.

ماده ۱۷: مشارکت از طریق سازمان های منطقه ای یکپارچه سازی اقتصادی

۱. سازمان های منطقه ای یکپارچه سازی اقتصادی که توسط دولت های مستقل، ایجاد شده و نسبت به موضوعات خاصی که تابع این کنوانسیون است، صلاحیت دارند، همانند دولت ها، می توانند کنوانسیون را امضا، تأیید، قبول و یا تصویب کرده یا بدان ملحق شوند. سازمان های منطقه ای یکپارچه سازی اقتصادی، تا حدی که موضوعات تابع این کنوانسیون در صلاحیت آنها قرار دارد، همانند دولت های عضو از حقوق و تعهدات، برخوردارند. در مواردی که تعداد دول عضو در این کنوانسیون، مطرح باشد، سازمان های منطقه ای یکپارچه سازی اقتصادی، نسبت به اعضای آن که عضو این کنوانسیون نیز به شمار می آیند، به عنوان دولت عضو، محسوب نمی گردند.

۲. سازمان های منطقه ای یکپارچه سازی اقتصادی، در زمان امضا، تأیید، قبول، تصویب یا الحاق، اعلامیه ای را به امین کنوانسیون نوشته و موضوعاتی که در صلاحیت سازمان بوده و توسط دولت های عضو سازمان به آن اعطا شده و تابع کنوانسیون می باشد را تعیین می کنند. سازمان های منطقه ای یکپارچه سازی اقتصادی باید سریعاً هرگونه تغییری را در خصوص حدود صلاحیت، از جمله صلاحیت های اعطایی بعدی، که در اعلامیه مذکور در همین بند مشخص

❖ مجله حقوقی / شماره سی و هفتم

شده اند، به امین اطلاع دهند.

۳. هر ارجاعی به «یک دولت عضو» یا «دولت‌های عضو» در این کنوانسیون، به‌طور مساوی در مورد سازمان منطقه‌ای یکپارچه‌سازی اقتصادی، در مواردی که اقتضای این امر وجود دارد، نیز اعمال می‌شود.

۴. این کنوانسیون، نباید بر هیچ قاعده مغایری ترجیح داده شود که در هر سازمان منطقه‌ای یکپارچه‌سازی اقتصادی، در مورد اشخاصی که محل‌های کسب مربوطه ایشان در دولت‌های عضو چنین سازمان‌هایی قرار دارد، اعمال می‌گردد، همان‌گونه که اعلامیه تنظیمی منطبق با ماده ۲۱ پیش‌بینی می‌کند.

ماده ۱۸: اثر کنوانسیون در واحدهای سرزمینی داخلی

۱. اگر دولت عضو کنوانسیون، دارای دو یا چند واحد سرزمینی با سیستم‌های حقوقی مختلف باشد که در ارتباط با موضوعاتی که در این کنوانسیون بررسی می‌شوند، قابل اعمال باشد، می‌تواند در زمان امضا، تأیید، قبول، تصویب یا الحاق اعلام کند که کنوانسیون نسبت به همه قلمرو سرزمینی یا فقط بر یک یا چند واحد از آنها اعمال می‌شود، همچنین می‌تواند اعلامیه را با تسلیم اعلامیه دیگری در هر زمان، اصلاح کند.

۲. این اعلامیه‌ها باید به امین کنوانسیون و واحد سرزمینی دولتی که کنوانسیون بر آنها اعمال می‌شود، اطلاع داده شود.

۳. اگر به موجب اعلامیه مندرج در این ماده، کنوانسیون بر یک یا چند واحد سرزمینی دولت عضو و نه بر همه آنها، اعمال شود و اگر محل کسب شخص در این کشور واقع شده باشد، از نظر این کنوانسیون، محل کسب، در آن کشور عضو در نظر گرفته نمی‌شود؛ مگر اینکه در واحد سرزمینی واقع شده باشد که معاهده در آنجا گسترش یافته و شامل آن واحد می‌شود.

۴. اگر دولت عضو به موجب بند ۱ این ماده، اعلامیه ندهد، کنوانسیون بر تمام واحدهای سرزمینی آن دولت اعمال می‌شود.

ماده ۱۹: اعلامیه‌های مربوط به دامنه شمول

۱. هر یک از دول عضو می‌تواند اعلام کند که مطابق ماده ۲۱، این کنوانسیون را فقط در مواردی اعمال می‌کند که:

(الف) دول مذکور در بند ۱ ماده ۱، عضو کنوانسیون باشند؛ یا

❖ بخش اسناد ... ❖

ب) طرفین توافق می‌کنند که کنوانسیون اعمال شود.

۲. هر یک از دول عضو می‌تواند در اعلامیه تنظیمی مطابق ماده ۲۱، موضوعاتی را از شمول این کنوانسیون خارج نماید.

ماده ۲۰: ارتباطات مبادله شده به موجب دیگر کنوانسیون‌های بین‌المللی

۱. مقررات این کنوانسیون در مورد استفاده از ارتباطات الکترونیکی در انعقاد و یا اجرای قراردادی که عهدنامه‌های زیر به دلیل عضویت فعلی یا آتی کشور عضو این کنوانسیون مجری یا قابل اجراست، اعمال خواهد شد:

کنوانسیون راجع به شناسایی و اجرای آرای داوری خارجی (نیویورک، ۱۰ ژانویه ۱۹۵۸):

کنوانسیون در خصوص مرور زمان در بیع بین‌المللی کالا (نیویورک، ۱۴ ژانویه ۱۹۷۴) و پروتکل آن (وین، ۱۱ آوریل ۱۹۸۰):

کنوانسیون سازمان ملل متحد درباره قرارداد بیع بین‌المللی کالا (وین، ۱۱ آوریل ۱۹۸۰):

کنوانسیون سازمان ملل متحد راجع به مسئولیت متصدیان پایانه‌های حمل و نقل در تجارت بین‌الملل (وین، ۱۹ آوریل ۱۹۹۱):

کنوانسیون سازمان ملل متحد در خصوص ضمانت‌نامه‌های مستقل و اعتبارات اسنادی تضمینی (نیویورک، ۱۱ دسامبر ۱۹۹۵):

کنوانسیون سازمان ملل متحد راجع به انتقال دیون پولی در تجارت بین‌الملل (نیویورک، ۱۲ دسامبر ۲۰۰۱).

۲. مقررات این کنوانسیون علاوه بر ارتباطات الکترونیکی در خصوص تشکیل یا اجرای قرارداد کنوانسیون‌های بین‌المللی دیگر، معاهدات قراردادی که در بند ۱ این ماده به‌طور خاص بدان ارجاع نشده و نیز نسبت به دول عضو این کنوانسیون یا دولت‌هایی که در آینده عضو این کنوانسیون می‌شوند، اعمال می‌شود، مگر اینکه آن دولت مطابق ماده ۲۱، اعلام کند که ملزم به این بند نخواهد بود.

۳. دولتی که اقدام به صدور اعلامیه مطابق بند ۲ این ماده می‌نماید، می‌تواند اعلام کند که مقررات این کنوانسیون در خصوص استفاده از ارتباطات الکترونیکی در ارتباط با انعقاد یا

❖ مجله حقوقی / شماره سی و هفتم

اجرای قراردادی که کنوانسیون، عهدنامه یا تفاهم‌نامه خاصی بر آن اعمال می‌گردد که کشور عضو این کنوانسیون، عضو فعلی یا آتی آن می‌باشد، نیز اعمال گردد.

۴. هر دولتی می‌تواند با صدور اعلامیه، اظهار دارد که مقررات این کنوانسیون در مورد استفاده از ارتباطات الکترونیکی در انعقاد یا اعمال قراردادی که بر آن، کنوانسیون، معاهده یا تفاهم‌نامه دیگری که صریحاً در اعلامیه آمده، اجرا می‌شود، از جمله همه کنوانسیون‌هایی که در بند ۱ همین ماده ذکر شده، مجری نخواهد بود، حتی اگر دولت مذکور، اجرای بند ۲ این ماده را به موجب اعلامیه تنظیم شده مطابق ماده ۲۱، استثنا نکرده باشد.

ماده ۲۱: آیین رسیدگی و آثار اعلامیه‌ها

۱. اعلامیه‌های موضوع بند ۴ ماده ۱۷، بند ۱ و ۲ ماده ۱۹ و بند ۲ و ۳ و ۴ ماده ۲۰، می‌توانند در هر زمان اظهار شوند، اعلامیه‌های زمان امضا، منوط به تأیید از طریق تصدیق، قبول یا تصویب می‌باشند.

۲. اعلامیه‌ها و تأییدیه‌های آنها باید کتبی بوده و رسماً به امین کنوانسیون اطلاع داده شوند.

۳. اعلامیه، همزمان با به اجرا درآمدن کنوانسیون در خصوص کشور عضو ذی‌ربط، دارای اثر خواهد بود. به هر حال، اعلامیه‌ای که امین پس از به اجرا درآمدن کنوانسیون، اعلام رسمی آن را دریافت می‌دارد، در اولین روز، پس از انقضای شش ماه از تاریخی که امین کنوانسیون رسید آن را دریافت می‌دارد، دارای اثر خواهد بود.

۴. هر دولتی که اعلامیه‌ای را به موجب این کنوانسیون اظهار می‌دارد، می‌تواند در هر زمانی از طریق اعلام رسمی کتبی، خطاب به امین کنوانسیون، آن را اصلاح کرده یا مسترد دارد. این اصلاح یا استرداد، در اولین روز، پس از انقضای شش ماه از تاریخ وصول رسید اعلامیه توسط امین، دارای اثر خواهد بود.

ماده ۲۲: حق شرط

هیچ‌گونه حق شرطی به موجب این کنوانسیون، مجاز نمی‌باشد.

ماده ۲۳: لازم‌الاجرا شدن کنوانسیون

۱. این کنوانسیون در اولین روز، پس از انقضای شش ماه از تاریخی که سومین سند تصدیق، قبول، تصویب یا الحاق به امین کنوانسیون سپرده می‌شود، به اجرا درمی‌آید.

❖ بخش اسناد ...

۲. زمانی که دولتی پس از سپردن سومین سند تصدیق، قبول، تصویب یا الحاق، کنوانسیون را تصدیق، قبول، تصویب یا بدان ملحق شود، کنوانسیون در خصوص آن دولت در اولین روز، پس از انقضای شش ماه، از تاریخی که سند تصدیق، قبول، تصویب یا الحاق به امین سپرده شده، به اجرا درمی‌آید.

ماده ۲۴: زمان اعمال

این کنوانسیون و هر اعلامیه‌ای فقط نسبت به ارتباطات الکترونیکی که پس از تاریخی که کنوانسیون یا اعلامیه به اجرا درآمده یا در خصوص آن دولت دارای اثر است، اعمال می‌شود.

ماده ۲۵: خروج از کنوانسیون

۱. دولت عضو می‌تواند با صدور اعلامیه رسمی و کتبی به امین کنوانسیون، از کنوانسیون خارج شود.

۲. خروج از کنوانسیون در اولین روز پس از انقضای دوازده ماه از تاریخ وصول اعلامیه توسط امین، دارای اثر است. در مواردی که مدت زمان طولانی‌تری برای خروج از کنوانسیون در اعلامیه پیش‌بینی شده، خروج از کنوانسیون، به هنگام انقضای مدت مزبور پس از وصول اعلامیه به امین، خواهد بود.

این کنوانسیون در روز ۲۳ نوامبر سال ۲۰۰۵، در یک نسخه اصلی که متون عربی، چینی، انگلیسی، فرانسه، روسی و اسپانیایی آن، دارای اعتبار واحدند، در نیویورک تدوین گردید.

در مقام گواهی آن، اشخاصی که نماینده تام‌الاختیار حکومت‌های متبوع خود هستند، این کنوانسیون را امضا نموده‌اند.